

El pare de l'assassí

Alfred Andersch
Edicions Columna
Barcelona, 1990

Aquesta breu novel·la d'Alfred Andersch, m'imagino que més o menys biogràfica, ens acosta al sentiment de por de l'alumne davant de la possibilitat de sortir a la pissarra per respondre les preguntes del professor. Tots nosaltres, almenys els qui no érem uns estudiants massa brillants, hem tingut dintre nostre aquesta mateixa sensació, aquesta mena de por.

Narrada sota el punt de vista de l'alumne, Franz Kien, ens endinsa en un món marcat per diferents tipus de por. La utilització contínua de

possessius per part del director de l'escola marca el camí d'una mena de por de les conseqüències que la pròpia ignorància ocasiona: càstig familiar, exclusió de l'escola,... i al darrera de tot això, un teló esfereïdor: el nazisme.

El pare de l'assassí és també una profunda reflexió sobre el totalitarisme, en aquest cas simbolitzat per

Rex, director de l'escola i pare de Himmler (l'assassí, i que es projecta sobre Kien, i també el noble Konrad Greiff o el mateix professor, que contínuament és menyspreat pel vell Himmler.

Com a les pel·lícules *Aquesta terra és meua*, de Charles Laughton o *Au revoir les enfants*, de Louis Malle, aquest text és una breu i profunda reflexió sobre la presència opressora del poder totalitari, a la vegada que un crit a favor de la llibertat de cada individu.

Lambert Botey

Els noms de lloc de Catalunya

Pere Balañà
Generalitat de Catalunya, 1989.

Llibre de consulta del lector curiós, perquè no oblidem que l'etimologia en certa manera és un camp força popular, i llibre d'estudi pel que té de

síntesi i recopilació, d'inèdit i suggeridor. Pere Balañà, catedràtic d'Història a Cardedeu, uneix la inusual vocació arabista i romànica, cosa que, sens dubte, li obre perspectives més àmplies en un tema com el dels topònims.

L'obra, segons prologa Badia i Margarit, representa un treball considerable de recopilació, malgrat reduir-se als noms de municipis de Catalunya (territori actualment governat per la Generalitat de Catalunya). Però més que el valor etimològic (camp força estudiat) i més que un senzill catàleg de noms, el que té aquesta obra és l'esforç d'endinsar-se en la tipologia toponímica, en l'estudi de la configuració morfològica del topònim, a més de representar una posada al dia dels repertoris de municipis.

Inèdit, també, és el treball de síntesi que representa la confecció de toponigrama general de cada comarca. Aquesta eina ens dona, gràficament, informació sobre dos aspectes principals: de quina llengua o llengües provenen, majoritàriament, els noms, i, per tant, de quina època són; i quins són els camps semàntics més utilitzats.

Efectivament, aquí rau la faceta suggeridora de l'obra: si la comarca presenta un alt índex de noms antics, per lògica cal pensar en un poblament antic; si el camp semàntic més usat és el religiós o el militar, podem pensar en un tipus d'influència o altra. Que tothom intenta donar una motivació als mots i que això és una tendència natural del parlant es demostra amb l'existència de l'etimologia popular. El sempre encisador tema de l'origen dels mots, per l'Adam que som o hem volgut ser, unit a la nostra rutina en percebre els mots i les falses etimologies simbolitzades en l'heràldica dels municipis, pot rebre, amb aquesta obra, agradables sorpreses i capgiraments mentals. I si un dia veiem que a l'escut de Granollers hi pinten una granota?

Josep Revetllat